

תיכון טכנולוגי
בנימין רוטמן
נעמת חולון

המעבר של גרמניה
מדמוקרטיה
לנאציזם

"תהליך ההאחדה" (הנאציפיקציה)

תהליך האחדה היה תהליך השתלטותם/ן של הנאצים/ות על גרמניה והפיכתה למדינה טוטליטרית (דיקטטורית). משמעותה של תהליך ההאחדה היא האחדת גרמניה תחת שלטון ריכוזי נאצי, שעבוד (שליטה) כל ארגוני החברה ומוסדותיה לטובת המפלגה וה"פיהרר" (המנהיג), נטרולם של כל המוסדות והגופים כמוקדי כוח עצמאיים ובלתי תלויים והפיכתם לתבנית אחת. תהליך זה הוביל לחיסולה של הדמוקרטיה בגרמניה, בה ראה היטלר את שורש הרע.

הצתת הרייכסטאג

- בליל 28 בפברואר 1933, שבוע לפני הבחירות, הוצת בניין הרייכסטאג. הנאצים/ות האשימו את הקומוניסטים/ות בהצתה.
- מאוחר יותר עלה החשד כי הנאצים/ות הם/ן ששרפו את הרייכסטאג כדי לקבל מהנשיא הינדנבורג צווי חירום.
- צווי חירום הוגדרו בחוקת ויימאר באופן הבא: "אם ישובשו במידה חמורה הסדר והביטחון הציבורי או שתאיים עליהם סכנה, זכאי הנשיא לנקוט את האמצעים הנחוצים להחזרת הסדר והביטחון הציבורי על כנם; בשעת הצורך זכותו להשתמש בכוח... בשעת חירום כזאת הוא רשאי להקפיא לחלוטין או חלקית את זכויות היסוד של האזרח".
- בעקבות השרפה הוצאו צווים ונחקקו חוקים אנטי-דמוקרטיים, אשר פגעו בחירויות הפרט ובזכויותיו. חקיקה זו לוותה בטרור ובאלימות נגד מפלגות, ארגונים ויחידים.
- צו חירום בשם "הצו להגנת העם והמדינה" - הצו ביטל את חופש הביטוי של היחיד, את חופש העיתונות ואת זכות האספה, ההתאגדות והפרטיות. הצו הסמיך את הממשלה להעביר לידיה סמכויות שלטון בכל אחת ממדינות גרמניה וקבע עונש מוות על פשעי בגידה במולדת, הצתה וחבלה.
- הנאצים "פוצצו" אספות פוליטיות של יריביהם/ן, מתנגדיהם/ן נרצחו, נאסרו או פוטרו ממשרותיהם/ן, ועיתוניהם/ן הוחרמו.
- בבחירות שהתקיימו ב-5.3.33 זכתה המפלגה הנאצית לתמיכה של 44% מקולות הבוחרים/ות. תוצאות הבחירות לא נתנו לנאצים את הרוב המוחלט שלו ציפו.

חוק ההסמכה

- הצעד הבא בהשתלטות המפלגה הנאצית על הרייכסטאג היא חקיקת "חוק ההסמכה" ביוזמתו של היטלר.
- חוק זה העניק לממשלה הנאצית ולהיטלר זכות לחוקק חוקים ולתקן חוקים ללא אישור הרייכסטאג במשך 4 שנים, גם אם הם סותרים את החוקה.
- החוק התקבל ברוב גדול משום שלמפלגות השמאל לא הותר להשתתף בפעילות הרייכסטאג ולהצביע.
- חוק זה העביר את סמכות הנשיא להציע חוקים לידי היטלר וריכז את סמכויות החקיקה בידיו. בכך התבטלה למעשה חוקת ויימאר, ועמה בוטלה הפרדת הרשויות והשיטה הפרלמנטרית בכלל.
- אילו עקרונות באידיאולוגיה הנאצית מתבטאים בצעד זה?

היטלר בנאום ברייכסטאג,

1933

טיהור המנגנון הממשלתי, הציבורי והפוליטי

טיהור המנגנון הממשלתי

■ באפריל 1933 יצא "החוק לשיקום שירות המדינה המקצועי".

החוק אפשר לסלק מתפקידם/ עובדי/ות מדינה ש"לא היו ראויים" מבחינה פוליטית וגזעית.

■ החוק נועד לכוון את הפקידות לפעול ברוח הנאציזם, והביא

לפיטוריהם/ של יהודים/ות רבים/ות - בגלל מוצאם/ן הגזעי, ושל

פקידים/ות גרמנים/ות - שלא גילו נאמנות למשטר הנאצי.

■ החוק אפשר להיטלר לספק מקומות עבודה לגרמנים/ות מובטלים/ות

על חשבון היהודים/ות.

אילו עקרונות באידיאולוגיה הנאצית מתבטאים בצעד זה?

טיהור המנגנון הממשלתי, הציבורי והפוליטי

חיסול האיגודים המקצועיים והחלפתם ב"חזית העבודה

הגרמנית"

- במאי 1933 הוחרמו האיגודים המקצועיים ומנהיגיהם/ן נכלאו במחנות ריכוז.
- במקומם הוקמה **"חזית העבודה הגרמנית"** וכל העובדים/ות היו חייבים/ות להיות חברים/ות בה.
- שביתות נאסרו, וסכסוכי עבודה הוכרעו בבתי דין מיוחדים.
- מעתה הכתיבה הממשלה את השכר ואת התנאים הסוציאליים.

טיהור המנגנון הממשלתי, הציבורי והפוליטי

ביטול כל המפלגות וכינון מדינה עם מפלגה אחת

בלבד

ביוני 1933 יצא "החוק להגנת אחדות המפלגה
והרייך".

עד שנת 1934 הצליח היטלר, הן באיומים ובהתנהגות
אלימה של הנאצים/ות בפרלמנט והן בחקיקה, להוציא
את כל המפלגות מן הרייכסטאג ולהשאיר על כנה את
המפלגה הנאצית כמפלגה יחידה.

מחנה הריכוז "דכאו"

איחוד משרת הקנצלר והנשיא בידי היטלר

עם מותו של הנשיא הינדנבורג באוגוסט 1934, החליט היטלר לבטל את הבחירות למשרת הנשיאות ולקחת לעצמו את כל הסמכויות. הוא הכריז על עצמו כמנהיג הרייך השלישי ובתפקיד זה ריכז בידיו את סמכויות הקנצלר, הנשיא והמפקד העליון של הצבא. מפקדי הצבא וחייליו נשבעו לו אמונים באופן אישי. בצעדים אלה השלים את תוכניתו להיות למנהיג הכל יכול בגרמניה שרצונו בלבד הוא הקובע.

איזה עקרון באידיאולוגיה הנאצית מתבטא בצעד זה?

פֿאַוּל פֿון הײַנדנבֿורג

1847-1934

ליל הסכינים הארוכות

- ב- 30.6.34 הורה היטלר לגסטאפו (המשטרה החשאית של גרמניה הנאצית) וה- S.S לחסל את **ארנסט רהם**, ראש ה- S.A (פלוגות הסער) וכ- 1,000 איש ממנהיגי הפלוגה.
- הסיבה לכך הייתה כי רהם ראה ב- S.A את צבא העתיד של גרמניה במקומו של הצבא הישן. עמדה זו עוררה את חששותיהם של ראשי הצבא, וגם היטלר עצמו העדיף את הצבא ורצה לבנות למפלגה הנאצית החדשה תדמית שונה מהתדמית שייצגו חברי ה- S.A.
- ה- S.A איבד מחשיבותו ובמקומו התחזק ה- S.S.

לאחר ליל הסכינים הארוכות

- לאחר חודשים קשים אלו של מעבר מדמוקרטיה לדיקטטורה, נעצרו או ברחו אל מחוץ לגרמניה מנהיגים/ות הקומוניסטים/ות ומנהיגים/ות הסוציאליסטים/ות.
- רשויות השלטון סרו כולן למרותו של היטלר וחופש הביטוי הוגבל.
- העצורים/ות הפוליטיים/ות נלקחו למחנות ריכוז שנועדו "לחנך" אותם/ן ברוח האידאולוגיה הנאצית. למחנות הריכוז נשלחו גם כמרים/ות, יהודים/ות והומוסקסואלים/ות.
- מחנה הריכוז הראשון הוקם כבר במרס 1933 - מחנה דכאו.